

Norsk Landbrukssamvirkes innspill til regjeringens bioøkonomistrategi

Norge bør ta lederrollen i bioøkonomien – landbruket er en viktig strategisk alliert

Norsk Landbrukssamvirke er en interesseorganisasjon for samvirkebedrifter, de fleste bondeide, men med stort spenn i forretningsområdene. Tine, Nortura, avlsselskapet Geno, Felleskjøpet og Gjensidige er noen av medlemmene.

Norsk Landbrukssamvirke er positive til at regjeringen vil lage en bioøkonomistrategi. Utviklingen av en sterk og moderne bioøkonomi er en opplagt løsning for Norge; landet har enorme naturressurser og lange tradisjoner med å forvalte dem, høykompetent arbeidskraft og god kapitaltilgang. Norge kan og bør bli en verdensledende aktør i bioøkonomien. Norsk Landbrukssamvirkes medlemsbedrifter besitter en enorm kunnskap om avl, fôr, produksjon og produktutvikling, og er følgelig opptatt av at regjeringen må lage en bioøkonomistrategi som kan utløse det potensialet vår næring besitter.

Den landbruksbaserte industrien er den største industribransjen i Norge etter olje og gass. Norsk Landbrukssamvirke støtter statsråd Sylvi Listhaugs målsetting om å styrke fastlandsindustrien gjennom utnyttelse av landbrukets ressurser. Det tverrfaglige og sektorovergripende BioVerdi-prosjektet¹ peker på landbruk som en av fire næringer (i tillegg til helse, marin og industri) med et stort potensiale i bioøkonomien. Disse fire næringene er tett koblet sammen og glir over i hverandre; norsk næringsmiddelindustri produserer f.eks. meieribaserte produkter til bruk helsesektoren, og lakseoppdrett har sitt utgangspunkt i norsk husdyravl.

BioVerdi-rapporten peker på kunnskapsdynamikk, klyngeattraktivitet, innovasjon, entreprenørskap og kapitaltilgang for å lykkes med bioøkonomisk verdiskaping. Landbruket er preget av både store aktører og SMBer, hurtig innovasjonstakt, historisk høy produktivitetsvekst, langsiktige investorer og sterke kunnskapsmiljøer. Vår næring er derfor godt forberedt til å bidra til det grønne skiftet og en av regjeringens aller viktigste strategisk allierte for utviklingen av en bioøkonomisk strategi.

Norsk Landbrukssamvirke støtter anbefalingene fra BioVerdi-prosjektet

BioVerdi-raopporten identifiserer en rekke konkrete nødvendige forutsetninger for å lykkes i utviklingen av bioøkonomien og gir konkrete anbefalinger. Norsk Landbrukssamvirke mener rapporten gir en god oversikt over nødvendige forutsetninger, og støtter anbefalingene fra BioVerdi-prosjektet. Disse er (i) innovasjonssentre og klyngepolitikk, (ii) finansiell kapital, (iii) human kapital og (iv) markedsinnovasjon.

1. Innovasjonssentre og klyngepolitikk

Norge har ledende fagmiljøer innen landbruksforskningen, f.eks. i genetikk, husdyravl og fôr, og landbruksforskningen har bidratt til å skape ny industri i over hundre år. Norsk Landbrukssamvirke bidrar bl.a. i det nyopprettet SFI-prosjektet «Foods of Norway» ved NMBU på Ås som har som mål å erstatte dagens importerte fôr med lokale ressurser fra

blant annet skog og hav. Nye forskningsprogrammer og andre politiske initiativ og virkemidler bør innrettes slik at de stimulerer til tverrfaglighet og synergi mellom hav- og landbasert næringsutvikling.

Intensivert forskning på naturressurser er en nødvendig betingelse for å lykkes med det grønne skiftet. Det er nødvendig med bioprospektering av både jordbruks-, skog- og havbaserte ressurser. En slik oversikt danner grunnlaget for en produksjon av høyteknologiske produkter innen blant annet farmasi, medisin, kosmetikk og næringsmiddel-industri.

Norsk Landbrukssamvirke støtter målet om at tre prosent av BNP til FOU innen 2030. Det betyr at forskningsinnsatsen må dobles fra dagens nivå. Norsk Landbrukssamvirke vil gjerne bidra, men det fordrer stabile og forutsigbare rammebetingelser og gode stimuleringsiltak fra regjeringen.

2. Finansiell kapital

Norsk Landbrukssamvirke er svært utålmodige i arbeidet med verdiskaping basert på landbrukets fornybare ressurser. Med en samlet omsetning på 75 mrd NOK er landbrukssamvirkene viktige potensielle investorer i bioøkonomien. Norske bønder er betydelige og langsiktige investorer gjennom sitt eierskap i ledende nasjonale industribedrifter. De bidrar gjennom sitt eierskap i private bondeeide bedrifter med 16 000 lønnsomme arbeidsplasser i distriktene og i de store byene. Staten kan bidra til å skape et stabilt investeringsklima og et attraktivt investormarked gjennom å redusere risikoen for dem som vil investere i norsk bioøkonomi. Statlig risikokapital, tilskudd og skatteincentiver vil utløse investeringer fra næringslivet og bidra til en rask omstilling i norsk økonomi.

Norsk Landbrukssamvirke mener det er behov for et nytt kapitalinstrument til å reise store bioøkonomiprosjekter, og foreslår at man oppretter et fond for formålet. I arbeidet med bioøkonomistrategien bør regjeringen utrede hvordan et slikt fond bør se ut og hvordan samspillet mellom offentlig og privat kapital kan utformes. Denne utredningen bør så legges til grunn for en innstilling i statsbudsjettet, fortrinnsvis for 2016. Fondet bør være operativt fra 2017.

3. Human kapital

Norsk matindustri har 38000 industriarbeidsplasser og står for 20 prosent av fastlands-industrien. Landbruket og matindustrien representerer en av få komplette verdikjeder i norsk næringsliv. Bønder er langsiktige industriutviklere og representerer høykompetent arbeidskraft i jord- og skogsbruk i nært samarbeid med Norges beste forskningsmiljøer og en omstillingsdyktig industri. I landbruksnæringen er det kort vei fra forskning og teori til praksis og verdiskaping. Med det sterke landbruksbaserte miljøet på Ås som spydspiss i utdanning og forskning, moderne rådgivningstjenester, rekrutteringsarbeid og ledertrening i industri-bedriftene samt høyteknologisk drift på gårdene, har den landbruksbaserte verdikjeden hatt et sterkt, godt og tett samarbeid i over hundre år.

4. Markedsinnovasjon

Ren, trygg og helseriktig mat vil bli viktigere, globalt så vel som i Norge. En aldrende befolkning kombinert med livstilrelaterte sykdommer gir et økt marked for spesialtilpassede mat- og farmasiprodukter, såkalt functional foods. I tillegg til matproduksjon er det imidlertid

andre store forretningsmuligheter basert på landbrukets ressurser. Norske avlsselskaper som Geno og Norsvin er verdensledende. Videre bør man ta i bruk alle typer biomasse i bioraffinerier (trevirke, biomasse fra sjø/hav, avfall fra jordbruk, gras, biprodukter fra landbruks-industrien, mat- og husholdningsavfall). Vel så viktig som volum er råvarepriser, utnyttelses- og foredlingsgrad samt verdien på sluttproduktene. Norge må i første rekke satse på høyverdi produkter som føringredienser, biomaterialer (eks. plast og kompositter) og biokjemikalier i tillegg til mat. Den bondeeide industrien har for øvrig allerede realisert flere forretningsmuligheter i bioøkonomien, f.eks. brukes råstoff fra norske egg i graviditetstester, og Guccivesker sys av norske kalveskinn. Norsk næringsmiddelindustri har for øvrig svært mange meget sterke merkevarer og solid kompetanse på merkevarebygging.

Norsk elbilpolitikk har vist at det er mulig å bidra til å etablere markeder for nye produkter gjennom målrettet og aktiv bruk av økonomiske og juridiske virkemidler. Bioøkonomi-strategien bør inkludere mål og politiske virkemidler som skal stimulere utviklingen av markeder for nye produkter basert på fornybare biologiske ressurser fra hav, skog og jordbruk.

Avsluttende kommentarer

Alt ligger til rette for at norsk velstand fortsatt kan tuftes på bioøkonomien – tilgang på naturressurser, kompetanse og kapital gir unike muligheter. Det er den biologiske råvaren som er kjernen i den nye bioøkonomien, og det er landbruket som besitter både råvaren og kompetansen i den fastlandsbaserte delen av norsk bioøkonomi. Bondeiet industri er allerede en norsk bio-spydspiss med et globalt marked, og vi ønsker å videreutvikle dette i tett samarbeid med de øvrige næringene marin, helse og industri. Dersom regjeringen legger til rette med forutsigbare, langsiktige og stabile rammebetingelser, vil norsk landbruk og næringsmiddelindustri bidra med investeringer og kunnskapsutvikling i en klimavennlig og fremtidsrettet bioøkonomi.

Norsk Landbrukssamvirke vil gjerne bidra med utfyllende kommentarer og tilleggsinformasjon dersom det er ønskelig, så ikke nøl med å ta kontakt!

Kontaktpersoner:

Ola Hedstein

Administrerende direktør

Mob: 900 98 543

Ola.hedstein@landbruk.no

Eirik Nedrelid

Leder for kommunikasjon og samfunnskontakt

Mob: 911 89 291

Eirik.nedrelid@landbruk.no

Les mer: www.landbruk.no

ⁱ «Slik kan bioøkonomien bli den nye oljen» (2015), rapport tilgjengelig på <http://www.oslotech.no/bioverdi/>